
Studentům chtějí půjčovat všichni. Ne však na školné

Studentům chtějí půjčovat všichni. Ne však na školné

13.5.2010, rubrika: Z domova, strana: 3, autor: Radka Wallerová

Ať vyhraje volby kdokoli, studenti dostanou výhodné půjčky, ale na školné je budou muset použít, jen když vyhraje pravice. Dá se to vyčíst z programů stran, které MF DNES porovnála.

Přestože se do školy chodí už od šesti let, volební programy stran se v kapitole o vzdělání věnují hlavně vysokoškolákům. Debata o školném je totiž o dost hmatatelnější než třeba zamýšlení nad úrovní vzdělání či nad nezájmem o učební obory. A hlavně -vysokoškoláci jsou také voliči.

Mezi osmi stranami, které mají podle průzkumů šanci dostat se do Sněmovny, je názor na školné rozdělen vcelku rovnoměrně - pro jsou v nějaké podobě ODS, TOP 09, Věci veřejné a zelení. Proti školnému se stavějí ČSSD, komunisté, lidovci i Zemanova Strana práv občanů. Poměr je tak docela vyrovnaný i co do možného počtu budoucích poslanců. Jinak je to u státem podporovaných půjček. Přestože ty mají v principu kompenzovat právě školné, před volbami je slibují i strany, které jsou proti školnému.

Student platí 8 tisíc měsíčně

Už teď se dá počítat spíše s tím, že školné nevtrhne na vysoké školy tak rychle, jak si představují Věci veřejné či TOP 09 - strany ho plánují zavést do roka, případně do dvou let.

TOP 09 je asi nejradikálnější, poplatky by zavedla rovnou, ostatní strany si představují, že by se platily zpětně až poté, co absolventi začnou pracovat.

ODS se školným tolik nespěchá. „V příštím volebním období počítáme jen s veřejnou diskusí o školném,“ řekl stínový ministr školství Walter Bartoš. ODS si podobně jako zelení představuje, že nejdříve by se rozběhl systém stipendií a výhodných půjček na studia a až pak by studenti začali platit.

„Odmítáme jednat o školném dříve, než bude dokončen nový systém finanční podpory studentů, jehož příprava se bohužel zpomalila. Bez systému podpor hrozí, že by školné mohlo být překážkou pro studium nemajetných,“ říká šéf zelených Ondřej Liška.

Půjčky a stipendia slibují všechny strany, ale neřeší, kde by se na ně vzaly peníze - přitom komunisté hovoří až o pěti tisících prospěchového stipendia měsíčně.

Letošní výzkum pro ministerstvo školství ukázal, že studium dítěte na vysoké škole stojí rodinu a studenta v průměru přes osm tisíc měsíčně, na soukromých školách ještě o tři tisíce více plus školné. Ještě v roce 2004 to u studentů veřejných škol byla částka tři a půl tisíce korun.

Peníze padnou hlavně na bydlení, dojíždění a učebnice. Devadesát procent vysokoškoláků spoléhá na peníze od rodičů, sedm z deseti si zároveň přivydělává.

Státní maturity: definitivní konec?

Trochu ve stínu debat o školném a půjčkách zůstává před volbami téma, které se ve skutečnosti bude muset řešit jako první: státní maturity. Přestože jim většina stran fandí, rozhodne nejspíše to, že ty největší - ODS a ČSSD - je nechťejí. Navíc i některé další strany, například TOP 09 nebo Věci veřejné, kritizují způsob, jakým se dosud připravovaly. „Domníváme se, že za současné situace by měla proběhnout alespoň generální zkouška a z ní bychom teprve vyvodili další kroky,“ uvedl expert TOP 09 na školství Jan Vítila.

Lídr ODS Petr Nečas ve shodě s ČSSD připouští buď další odložení státních maturit, nebo rovnou jejich zrušení. Už teď se zdá, že příští školní rok se po novu ještě maturovat nebude.

Pokud jde o peníze, nikdo kromě zelených v programu výslovně neslibuje, že bude bojovat, aby školství dostalo výrazně více peněz z rozpočtu. Strany se však chtějí zasadit o peníze z evropských fondů.

ČSSD Sociální demokracie opakuje, že hlavně základní škola má děti kromě výuky i vychovávat. K tomu má pomoci třeba i vyšší právní ochrana učitelů před agresivními dětmi. Jinak ČSSD plánuje povinný předškolní rok strávený ve školce, který by byl pro dítě zdarma, v programu má i podporu angličtiny, matematiky a technických předmětů na základních školách. Na středních školách chce ČSSD posílit i češtinu a kulturní výchovu. Strana je proti státním maturitám, chce jinou formu jednotné zkoušky. Je i proti školnému na VŠ, přesto chce zavést studentské půjčky.

ODS Chce zlepšit hlavně angličtinu na ZŠ, školám proto slibuje peníze na jazykáře. Státní maturity už ODS nepodporuje, byť v programu ještě hovoří o společné části zkoušky. Hodně se v programu věnuje vysokému školství. O školném chce ještě diskutovat, ale v zásadě ho podporuje. Půjčky na studium na VŠ by se splácely až po dostudování, částečně by to mohl dělat zaměstnavatel a odečíst si výdaj z daní. Rodiny studentů by mohly předem na studia spořit, ti chudší by si mohli náklady dát do daní. Pro vynikající studenty ODS navrhuje nová zahraniční stipendia.

KSČM Komunisté jsou zásadně proti školnému, ale půjčky vysokoškolákům nabízet chtějí, a to včetně státem podporovaného spoření - jenže nevyčíslují, kolik by to stálo a kde by na ně stát vzal. Nemluvě o až pěti tisících prospěchového stipendia měsíčně. Kromě toho komunisté chtějí odbourat přijímačky na část VŠ a nahradit je státní maturitou. Kritizují liberalizaci vzdělávání a možnost, aby si školy samy stanovovaly, co a jak děti naučí. Komunisté však už nenavrhují, jak jinak brát ohled na handicapované, nebo naopak talentované děti.

TOP 09 Strana by ráda do dvou let zavedla školné doplněné systémem půjček a stipendií. Stipendia chce TOP 09 nabízet i těm, kdo se půjdou učit některým řemeslům. Strana dál podporuje státní maturity, ale po generálce chce vyhodnotit jejich princip. Neplánuje jimi nahradit přijímačky na vysoké školy. Chce zlepšit úroveň výuky, aby neklesala kvalita vzdělání například v oblasti čtenářské gramotnosti - školy mají ze státního rozpočtu a fondů EU dostat více peněz na lepší kantory. TOP 09 by ráda zrušila tabulkové platy učitelů a vytvořila speciální fond pro začínající kantory.

Věci veřejné Počítají se zavedením odloženého školného, které by absolvent splácel až poté, co si najde práci a bude mít nadprůměrnou mzdu. Školné chce strana spustit už ve školním roce 2011/2012. Je pro státní maturity, ale nechce jimi nahradit přijímačky na VŠ. Kromě toho VV chtějí povinné srovnávací zkoušky už v páté a deváté třídě, a tedy větší nároky na žáky. Školy, které děti dovedou lépe naučit, by měly dostat více peněz - VV je chtějí sebrat resortu obrany. Slibují i peníze na učitele-muže s minimálním platem 20 tisíc korun a celkem miliardu na školní psychology.

Strana zelených Dobrým učitelům zelení slibují 30 tisíc korun, přičemž už jednou jim příjmy díky odměnám zvýšit dokázali - když byl jejich šéf Ondřej Liška ministrem školství. Na školách se chtějí zaměřit na znevýhodněné i na talentované děti. Státní maturitu nadále považují za vstupenku na vysokou. Chtějí studentům usnadnit administrativu při shánění brigád, podporují stipendia a půjčky. Teprve po rozběhnutí tohoto systému jsou ochotni mluvit o školném. Chtějí, aby na vzdělávání mířilo více peněz ze státního rozpočtu.

KDU-ČSL Program lidovců týkající se vzdělání je podrobný. Zaměřuje se na zlepšení podmínek pro učitele i na to, aby se museli dále vzdělávat. Podporují učňovské školství, chtějí jednodušší systém přijímání na střední školy a státní maturity, které by sloužily jako přijímačky na VŠ. Školné neplánují, půjčky ano. V programu se věnují i mimoškolním aktivitám dětí, slibují třeba více hřišť u škol. O financování se však už podrobněji nezmiňují. Školy si představují jako kulturní a společenská centra, kde se rodiče a děti mohou setkávat i mimo dobu výuky.

Strana práv občanů Kapitola o školství v programu Zemanovců je hodně stručná a jednotlivé body nejsou příliš konkrétní. Strana slibuje třeba obnovu sítě mateřských škol, aniž by specifikovala, co tím myslí. Zemanovci dále slibují například internet všem základním školám, v praxi se však obtížně najde některá, která ho už nemá. Státním maturitám se strana nijak nevěnuje, v plánu však má podporu odborného učňovského školství. Pokud jde o vysoké školy, Zemanovci odmítají školné. Nabízejí stipendia, ale už neříkají, z čeho by se platila.